

Nieuws

Met opening Beth Haim-paviljoen is best bewaarde regiogeheim ontsloten voor publiek

Met het bevestigen van een mezoëza aan de deurposten is maandag op de oude Joodse begraafplaats Beth Haim in Ouderkerk een nieuw bezoekerspaviljoen onthuld.

Patrick Meershoek 30 november 2020, 15:23

Gideon Coronel (rechts), zoon van Jacques Coronel naar wie het paviljoen is vernoemd, helpt rabbijn Joseph Serfati (links) uit Antwerpen om de mezoëza op de entree te schroeven van nieuwe het bezoekerspaviljoen op Beth Haim. BEELD EVA PLEVIER

Het is een van de best bewaarde geheimen van de regio: de oude Joodse begraafplaats Beth Haim in Ouderkerk aan de Amstel. In vier eeuwen tijd vonden bijna 30.000 leden van de Portugees-Israëlitische Gemeente in Amsterdam er onder wuivend gras hun laatste rustplaats. Onder hen de ouders van de filosoof Benedictus de Spinoza, rabbijn Jacob de Aaron Asportas, de zwarte slaaf Elieser en, van recente datum, Ajax-voorzitter Uri Coronel.

Het is een bijzonder gezelschap dat lang met rust is gelaten, maar ter gelegenheid van de vierhonderdste verjaardag heeft het stichtingsbestuur besloten de

monumentale begraafplaats te ontsluiten voor het publiek. Dat leverde al een onderhoudsplan voor het woekerende groen op en een app met een wandelroute langs de meest bijzondere graven. Maandag volgde het sluitstuk: de opening van een paviljoen waar bezoekers zich kunnen informeren over de lange geschiedenis van Beth Haim.

Steunpilaar

Dat gebeurde in klein gezelschap, vanwege corona. Aanwezig waren wel Marion en Gideon Coronel, weduwe en zoon van Jacques Coronel, de in 2017 overleden bestuurder van de Portugees-Israëlitische Gemeente die zich inspande voor de ontsluiting van Beth Haim. Het nieuwe paviljoen draagt de naam van Coronel, maar weduwe Marion vertelt dat het eerbetoon ook is bedoeld voor haar schoonvader Ab Coronel. Ook hij was een steunpilaar van de synagoge in Amsterdam en de begraafplaats in Ouderkerk.

Aan de opening van het paviljoen gingen ruim zes jaar aan voorbereidingen vooraf. In het licht van de eeuwigheid een haastklus natuurlijk, maar naar menselijke maatstaven toch een hele tijd voor een gebouw van 8 bij 5 meter. “We hebben er erg veel tijd in gestoken,” vertelt architect Herman Kossman die samen met Jan Loerakker tekende voor het gebouw en de inrichting. “Het is een openbaar gebouw en tegelijkertijd onderdeel van een eeuwenoude Joodse begraafplaats met zijn rituelen. Dat was best complex.”

Snoge

Zo is het paviljoen voorzien van een marmeren wastafel waar volgens voorschrift de handen kunnen worden gewassen na een bezoek aan de begraafplaats. Maandag werden symbolisch de mezoza aan de deurposten bevestigd. Een klusje waarvoor de orthodoxe rabbijn Joseph Serfaty helemaal uit Antwerpen was overgekomen. Niet zomaar natuurlijk: de familie van de rabbijn is al drie eeuwen verbonden met de snoge, zoals de Amsterdamse synagoge in joodse kring wordt genoemd.

In het paviljoen is op een groot beeldscherm een film te zien met tekst en uitleg over de rijke historie van Beth Haim. De voice-over is van Jeroen Krabbé. Verder zijn er enkele bezienswaardigheden, zoals een mooie gelaagde kaart in glas waarop fraai te zien is hoe het merendeel van de 28.000 graven in de loop der eeuwen in de veengrond is verzonken. Begin vorige eeuw is op de oude graven een zandlaag aangebracht, waarop sindsdien de doden worden begraven. Daar is nog veel te veel vrije ruimte, als gevolg van de holocaust.

De overledenen worden tegenwoordig niet meer ten ruste gelegd onder de prachtig versierde marmeren platen waar de vooraanstaande leden van de synagoge in het verleden voor kozen. In het paviljoen is een deel van zo'n grafsteen van Toscaans marmer te zien, gemaakt door een 3D-printer. In totaal zullen honderd bijzondere grafstenen worden gekopieerd. Architect Kosmann: "Aan het origineel moet maanden zijn gewerkt. De printer doet het in twee dagen."